

RADOVAN DÁVID
vzdělávací společnost

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Právní aspekty mateřství“

**Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí
Instituce akreditovaná u Ministerstva vnitra ČR**

**Termín a místo konání: 22. července 2026 od 9:00
online**

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

sedmnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, osmnáctiletá praxe lektora právnických fakult v Brně a Bratislavě, patnáctiletá praxe v oblasti vzdělávání úředníků, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekučnímu řádu)

Mateřství je v moderním právním řádu pojmem, který v sobě spojuje biologickou realitu, společenský status, osobnostní práva i složitou síť právních vztahů mezi rodičem, dítětem a státem. Česká právní úprava mateřství je přitom mimořádně stručná – občanský zákoník ji zmiňuje jen v několika paragrafech (§ 775 a § 804 OZ) – a praktické problémy spojené s narozením dítěte, určováním a popíráním mateřství, náhradním mateřstvím, utajenými porody či baby-boxy tak často musí být řešeny výkladem, judikaturou a etickými zásadami. Právě v této rozporuplnosti mezi skutečností a právní úpravou spočívá náročnost každodenní rozhodovací praxe pracovníků OSPOD, matrik, soudů i zdravotnických zařízení.

Zásadní význam má též otázka práva dítěte znát svůj původ, právní ochrana těhotné ženy, stejně jako vztah mezi svobodou matky a nejlepším zájmem dítěte. Zvláštní pozornost si zaslouží i nová právní realita po roce 2025, kdy byla novelizována úprava matrik a statusových řízení – zejména ve vztahu k transgender osobám a určení mateřství po asistované reprodukci. Seminář poskytne hlubší výklad těchto ustanovení, zasazený do souvislostí občanského, rodinného a zdravotnického práva, a zároveň se zaměří na mezery a nejistoty, které musí praxe překlenout s ohledem na ochranu práv dítěte a respekt k lidské důstojnosti ženy.

Program zdůrazní také aplikační rovinu – od určování a popírání mateřství, přes případy anonymních porodů až po náhradní mateřství a přeshraniční reprodukční služby. Výklad bude doplněn o judikaturu českých i evropských soudů, metodická stanoviska a příklady dobré praxe. Účastníci získají jistotu, jak právně kvalifikovaně a citlivě reagovat v situacích, které vyžadují rovnováhu mezi ochranou dítěte a respektem k rozhodnutí matky.

Na konci vzdělávacího programu bude účastník schopen:

- vysvětlit právní rámec mateřství v občanském zákoníku a souvisejících předpisech
- odlišit biologické, právní a sociální mateřství
- identifikovat způsoby určení a popření mateřství
- aplikovat pravidla ochrany osobních údajů při vedení spisu matky a dítěte
- posoudit zákonné předpoklady pro utajený porod a ochranu identity rodičky
- zhodnotit právní postavení dítěte narozeného v rámci asistované reprodukce
- vymezit limity náhradního mateřství a právní důsledky neplatných dohod
- posoudit právní situaci dítěte nalezeného nebo odloženého do baby-boxu
- interpretovat judikaturu ÚS a ESLP týkající se domácích porodů
- rozlišit kompetence OSPOD, matrik a soudů při určování statusu dítěte
- poskytovat poradenství těhotným ženám, matkám v nouzi i institucím
- zohlednit etické a psychologické aspekty mateřství při rozhodování

Obsah kurzu:

1. Právní rámec mateřství

- Mateřství jako právní a biologická kategorie
- Zakotvení v občanském zákoníku (§ 775 a § 804 OZ)
- Úmluva o právech dítěte a její dopad na vnitrostátní právo
- Matrika a statusové řízení o určení rodičovství
- Novely zákona o matrikách po roce 2025
- Postavení matky ve veřejném právu a soukromém právu
- Vztah mateřství k rodičovské odpovědnosti
- Souvislosti s ochranou zdraví a důstojnosti ženy

2. Určování a popírání mateřství

- Zásada, že matka je vždy jistá
- Důkaz, že žena dítě porodila
- Lékařská dokumentace a genetické testy
- Určení mateřství u domácích porodů
- Řízení o určení a popření mateřství
- Účastenství a práva v řízení
- Role OSPOD a soudu
- Rozdíly oproti řízení o otcovství

3. Náhradní mateřství

- Výklad § 804 OZ a kogentnost § 775 OZ
- Legální a nelegální formy náhradního mateřství
- Dohody o náhradním mateřství a jejich (ne)platnost
- Reprodukční cestovní ruch a mezinárodní kolize
- Možnosti osvojení po narození dítěte
- Judikatura a legislativní návrhy
- Etické otázky a ochrana práv všech stran
- Postup OSPOD v praxi

4. Utajený porod

- Právní úprava podle zákona o zdravotních službách
- Podmínky, postup a práva matky
- Ochrana identity rodičky a archivace údajů
- Právo dítěte znát svůj původ

- Veřejný poručník a procesní záruky dítěte
- Rozpečetění dokumentace se souhlasem soudu
- Spolupráce OSPOD, zdravotníků a matriky
- Etické dilema mezi ochranou a právem na identitu

5. Baby-boxy a nalezení

- Absentující právní úprava baby-boxů
- Postavení matky po odložení dítěte
- Status dítěte a jeho právní ochrana
- Možnosti osvojení a náhradní péče
- Úloha OSPOD při zajištění péče o dítě
- Odpovědnost zařízení a hlášení nalezení dítěte
- Mezinárodní pohled na fenomén baby-boxů
- Doporučení Výboru OSN pro práva dítěte

6. Domácí porody

- Ústavní právo na místo porodu
- Právní úprava činnosti porodních asistentek
- Judikatura ESLP (Dubská a Krejzová v. ČR)
- Povinnost státu zajistit bezpečný porod
- Postavení matky a lékařské odpovědnosti
- Role zdravotnických zařízení
- Ochrana nenarozeného dítěte
- Povinnosti při registraci narození

7. Asistovaná reprodukce a právní status dítěte

- Zákon o specifických zdravotních službách
- Zákonné podmínky asistované reprodukce
- Postavení dárců gamet a náhradních matek
- Právo dítěte znát svůj původ
- Odpovědnost zdravotnického zařízení
- Přeshraniční případy a rozhodnutí ESLP
- Etické aspekty asistované reprodukce
- Judikatura k otázkám rodičovství

8. Mateřství transgender osob

- Novela OZ a zákona o matrikách účinná po 2025
- Určení rodičovství po změně pohlaví
- Práva dítěte v případech netradičních rodin
- Kolize biologického a úředního pohlaví
- Přístup matrik a OSPOD k registraci dítěte
- Evropské a mezinárodní srovnání
- Dopady na osvojení a rodičovskou odpovědnost
- Význam rovnosti a nediskriminace

9. Právo dítěte znát svůj původ

- Zakotvení v Úmluvě o právech dítěte
- Rozhodnutí ESLP (Mikulic, Odièvre aj.)
- Limity utajení identity rodičů
- Povinnost státu zajistit přístup k informacím
- Konflikt mezi právem dítěte a právem rodiče na soukromí
- Úloha OSPOD při zprostředkování informací
- Procesní záruky při nahlížení do dokumentace
- Přístup k archivním údajům

10. Ochrana těhotné ženy a matky

- Zákonné garance ochrany zdraví a důstojnosti
- Zdravotnické a pracovněprávní souvislosti
- Práva ženy na informace a souhlas s výkonem zákroku
- Ochrana těhotných žen v nouzi
- Spolupráce sociálních služeb a OSPOD
- Poradenství a preventivní opatření
- Povinnosti vůči nezletilým matkám
- Právní následky ohrožení těhotné ženy

11. Mezinárodní kontext a judikatura

- Přehled rozhodnutí ESLP a Soudního dvora EU
- Komentáře Výboru OSN pro práva dítěte
- Doporučení Rady Evropy k asistované reprodukci
- Komparativní pohled na surrogátní mateřství
- Postavení žen v evropských systémech práva
- Aplikační problémy v přeshraničních situacích
- Reflexe české praxe ve světle mezinárodních standardů
- Návrhy legislativních změn

12. Diskuse a závěr školení